

Vergaderjaar 1997–1998

25 125

Sportbeleid

Nr. 5

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 12 september 1997

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹ heeft op 25 juni 1997 het algemeen overleg voortgezet met staatssecretaris Terpstra van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en staatssecretaris Netelenbos van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over **de nota «Wat sport beweegt»** (25 125 en VWS-97-513).

Van het gevoerde overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

Mevrouw **Sterk** (PvdA) onderschreef namens haar fractie het belang van een andere, verbeterde regie voor het sportbeleid, waarbij niet alleen integraal en decentraal, maar ook snelheid en slagvaardigheid de sleutelwoorden zijn. De rijksoverheid zal naast de VNG, de LC en NOC*NSF weer het voortouw moeten nemen. Er dient dan ook snel meer duidelijkheid te komen over de taken en opdrachten op grond waarvan nieuw beleid tot stand zal worden gebracht, inclusief een plan van aanpak, een tijdpad en tussenrapportages aan de Kamer. De analyse van NOC*NSF die 65 aanbevelingen bevat, zou daarbij goede diensten kunnen bewijzen. Ook het Nijkerkberaad kan hierbij een belangrijke rol vervullen, hoewel het niet de panacee voor alle kwalen in de sport zal zijn. Aan het realiseren van partnership in de sport zal nog hard gewerkt dienen te worden. De onmin tussen NOC*NSF en de NEBAS over het fonds voor de topsport en de annexatiedrang van NOC*NSF wat betreft alle facetten van het sportbeleid, inclusief de LOSB, zijn daarvoor illustratief. Er zal dus snel een uitwerking moeten komen van de nieuwe bestuurlijke opzet van de LOSB en de bestuurlijke samenstelling van NOC*NSF enerzijds en LC en VNG anderzijds.

Bewegingsconsulenten kunnen in principe belangrijke verbeteringen voor de sport en het bewegingsonderwijs tot stand brengen. Hoeveel van die bewegingsconsulenten komen er, waar zullen ze worden aangesteld en wie betaalt de kosten die hiermee gepaard gaan? Het budget voor Jeugd in beweging lijkt hiervoor onvoldoende en niet bedoeld, hoewel afgelopen woensdag de indruk naar voren kwam dat dit fonds met graagte zes van genoemde consulenten zou willen financieren. Dit doet dan de vraag rijzen hoe dit zich verhoudt tot de overige projecten en

¹ Samenstelling:

Leden: Lansink (CDA), Schutte (GPV), Van Nieuwenhoven (PvdA), voorzitter, Van der Heijden (CDA), ondervoorzitter, Van Heemskerck Pillis-Duvekot (VVD), M. M. H. Kamp (VVD), Doelman-Pel (CDA), Swildens-Rozendaal (PvdA), Vliegthart (PvdA), Mulder-van Dam (CDA), Versnel-Schmitz (D66), Middel (PvdA), Leerkes (Unie 55+), Nijpels-Hezemans (groep-Nijpels), Fermina (D66), Oedayraj Singh Varma (GroenLinks), Dankers (CDA), Marijnissen (SP), Essers (VVD), Oudkerk (PvdA), Cherribi (VVD), Sterk (PvdA), Van Boxtel (D66), Van Vliet (D66), Van Blerck-Woerdman (VVD).

Plv. leden: Heeringa (CDA), Van der Vlies (SGP), Lilipaly (PvdA), Th. A. M. Meijer (CDA), Rijpstra (VVD), Voûte-Droste (VVD), Smits (CDA), Houda (PvdA), Beinema (CDA), Van den Bos (D66), Van der Burg (PvdA), Rouvoet (RPF), R. A. Meijer (groep-Nijpels), Van Waning (D66), Sipkes (GroenLinks), De Jong (CDA), Passtoors (VVD), Apostolou (PvdA), J. M. de Vries (VVD), Noorman-den Uyl (PvdA), Bremmer (CDA), Bakker (D66), Hoogervorst (VVD).

doelstellingen van Jeugd in beweging. Wat verwacht de staatssecretaris in dit verband van de 1,25 mln. die dit fonds er inmiddels bij heeft gekregen? De fractie van de PvdA zou graag zien dat gedurende een jaar nagegaan werd welke formuleringen het meest succesvol zijn waar het gaat om het functioneren van bewegingsconsulenten in zowel de grote steden als op het platteland, zodat op grond daarvan gekomen kan worden tot implementatie van meer consulenten.

Het tempo waarin het beleid inzake Jeugd in beweging tot stand is gekomen, staat in schrille tegenstelling tot de naamgeving. In februari 1996 is onder meer afgesproken dat verkokerde regelgeving doorbroken moest worden en dat snel pilotprojecten zouden moeten worden opgestart. Het is nu eind juni 1997 en geconcludeerd kan dus worden dat het allemaal veel te lang duurt. Mevrouw Sterk pleitte in dezen dan ook voor een plan van aanpak, inclusief tijdspad en evaluatiemomenten.

Afstemming van plannen, acties en onderzoek is een voorwaarde voor goed beleid. Is er in dit verband al iets te melden over de in het vooruitzicht gestelde systematische verkenning van de concrete mogelijkheden en moeilijkheden inzake de optimalisering van wetenschappelijke kennisverwerving, databeheer en informatievoorziening voor de sport? Het is overigens een prima gedachte om het op te richten kennisdocumentatiecentrum van NOC*NSF daarbij een rol te laten spelen. Wanneer zal de Kamer daarover nader geïnformeerd worden?

Alles dient in het werk gesteld te worden om te bevorderen dat de vakdocent lichamelijke opvoeding in de bovenbouw terugkomt. In dat licht is het toe te juichen dat staatssecretaris Netelenbos daartoe door het procesmanagement primair onderwijs scenario's wil laten opstellen. Wanneer mogen de resultaten daarvan echter verwacht worden?

Bewegingsonderwijs zal op de PABO's wel een vak moeten blijven om de groepsleerkrachten in de onderbouw te kunnen laten functioneren op dit punt en om ze inzicht te geven in het leren spelen en bewegen van kinderen. Waar verzorging van bewegingsonderwijs in de bovenbouw aan bevoegde vakleerkrachten voorbehouden dient te zijn, verzocht mevrouw Sterk de PABO-docent de bevoegdheid voor bewegingslessen in de bovenbouw te onthouden en, wanneer eerdergenoemde scenario's niet tot resultaat leiden, zo mogelijk de vroegere opleidingen voor bijvoorbeeld de akte J nieuw leven in de blazen. Een andere optie zou kunnen zijn om vakdocenten te verbinden aan de accommodatie, zoals nu in de gemeente Hoorn aan de orde is.

Verder is van groot belang dat de kunstmatige scheiding tussen sportonderwijs en bewegingsonderwijs teniet wordt gedaan en dat wat dat betreft een harmonisatie totstandkomt van MBO, HBO en bondsopleidingen. Is staatssecretaris Netelenbos bereid om een aantal onafhankelijke deskundigen daartoe een onderzoeksopdracht te geven?

Aan het eind van de basisschoolperiode heeft 16% van de leerlingen in grote steden en 12% van de leerlingen in de overige steden geen zwemdiploma, terwijl het percentage landelijk 6 is. Het blijkt dat naarmate er op scholen meer leerlingen zitten uit de sociaal zwakkere milieus, het leerlingenaantal zonder zwemdiploma toeneemt. Ook de vangnet- of sleepnetfunctie voor leerlingen met een achterstand in zwemvaardigheid blijkt niet overal succesvol te werken. Mevrouw Sterk deelde dan ook de in het algemeen overleg van 12 maart jl. door de heren Rosenmöller en Marijnissen geuite zorgen op dit punt en vroeg de staatssecretaris van OCW om op grond van nadere analyses te komen tot maatregelen op dit punt, waarbij zo nodig ook de mogelijkheid bezien wordt van schoolzwemmen als kerndoel. In een waterrijk land als Nederland zal ernaar gestreefd moeten worden dat leerlingen bij het verlaten van de basisschool in ieder geval beschikken over het zwemdiploma B.

De conclusie in het stappenplan Bewegingsonderwijs en beroepsonderwijs d.d. 8 april jl. dat geen verslechtering van het aandeel bewegingsonderwijs zal optreden, klopt niet geheel, aangezien blijkt dat verschil-

lende scholen inmiddels de bewegingslessen hebben afgeschaft of gehalveerd dan wel die lessen zodanig hebben vormgegeven dat het vak ten dode is opgeschreven. Snelle actie om hierin verandering aan te brengen is dan ook noodzakelijk.

Verder vroeg mevrouw Sterk op welke wijze en door wie in het kader van Weer samen naar school groepsleerkrachten en vakdocenten geschoold zullen worden in het bewegingsonderwijs.

Lichamelijke opvoeding voor jongeren met een handicap is nog nauwelijks een specialisme. Het project «Klas op wielen» van de NEBAS lijkt in dit kader zeer de moeite waard. Is de staatssecretaris bereid deze expertise te benutten c.q. te financieren?

Met betrekking tot bewegen voor ouderen blijkt dat slechts 20% van de ouderen voldoende actief is. Vooral het plaatselijke aanbod bij sportverenigingen is onvoldoende. Zo er al een aanbod is, zou dat beter op de financiële mogelijkheden van ouderen moeten worden afgestemd. Welke rol zou Meer bewegen voor ouderen daarbij kunnen spelen en hoe verhoudt dit zich tot Nederland in beweging (NIB) en tot de initiatieven van NOC*NSF inzake senioren in de sportvereniging? Afstemming lijkt gewenst.

Mevrouw **Mulder-van Dam** (CDA) achtte het tekenend dat na afloop van het algemeen overleg op 12 maart jl. over de onderhavige nota, de coalitiepartijen een lange vragenlijst aan de bewindslieden voorlegden. De uitvoerige mondelinge en schriftelijke beantwoording bevestigt de CDA-fractie in haar constatering dat er voor de korte termijn eigenlijk geen of weinig concrete toezeggingen zijn gedaan met betrekking tot een aantal belangrijke onderdelen, dit ondanks de grote maatschappelijke betekenis die het kabinet zegt te hechten aan sport, inclusief de verenigingen en de vrijwilligers. Mevrouw Mulder sloot zich aan bij de vraag van mevrouw Sterk over de planning en het tijdpad voor de verdere uitwerking van de sportnota. Voordeel van het nu plaatsvindende vervolgoverleg is wel dat bij dezen geconstateerd kan worden dat in het tussentijds totstandgekomen Verdrag van Amsterdam een aantal zinnen aan het belang van sport zijn gewijd. Dit wekt verwachtingen voor de komende voorstellen over de begroting voor 1998, want het mag natuurlijk niet bij loze woorden blijven.

Gezien de groeiende maatschappelijke betekenis van sport zal naast de primaire taak van de gemeenten en de sportorganisaties, de rijksoverheid minder terughoudend moeten zijn bij het voeren van sportbeleid, met name ten behoeve van de breedtesport. Uit de nota «Ruimte voor ontwikkeling» van NOC*NSF blijkt dat er nog veel geld nodig zal zijn om goed gestalte te geven aan de breedtesport.

Mevrouw Mulder was met de staatssecretaris van VWS van oordeel, dat de landelijke sportbonden een belangrijke rol moeten blijven spelen bij de versterking van de sportinfrastructuur op lokaal niveau en dat sport alleen het sociale cement van de samenleving kan blijven als de organisatorische infrastructuur in stand blijft. Een en ander zal extra inspanningen vergen van de landelijke sportbonden in samenwerking met NOC*NSF. Een herallocatie van structurele middelen naar projectmatige ondersteuning van landelijke sportbonden is hiermee volledig in tegenspraak. Indien de staatssecretaris aldus in strijd blijft handelen met haar eigen uitspraken, zal de fractie van het CDA hierover een oordeel aan de Kamer vragen.

Mevrouw Mulder hield vast aan haar pleidooi voor een stapsgewijze aanpassing van de vrijwilligersvergoeding, waarbij zij tevens verwees naar de inbreng van mevrouw Essers tijdens de discussie terzake in de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het nadere advies van de staatssecretaris op dit punt zag zij graag tegemoet.

Overheidsmaatregelen zoals die met betrekking tot de OZB, de ecotax en de Arbo-wetgeving, die het verenigingsleven ondermijnen en die

vrijwilliger-bestuurders opzadelen met bureaucratische rompslomp, dienen zoveel mogelijk voorkomen te worden. De staatssecretaris heeft in haar schriftelijke beantwoording een groot deel van deze problematiek doorgeschoven naar haar collega-bewindslieden. Van een coördinerend staatssecretaris mag echter verwacht worden dat zij op korte termijn met concrete oplossingen komt.

Bij mevrouw Mulder bestond twijfel over de juistheid van het antwoord dat de staatssecretaris in het algemeen overleg van 12 maart jl. heeft gegeven over het Nijkerkberaad in relatie tot de positie van de LOSB, aangezien zijzelf op dit punt over andere informatie beschikte. Is de staatssecretaris bereid om in dezen openheid van zaken te geven?

Mevrouw Mulder moest tot haar spijt constateren dat er nog steeds geen oplossing is gevonden met betrekking tot de vergoeding van reiskosten voor gehandicapte sporters en verzocht de staatssecretaris met klem hierop zo spoedig mogelijk actie te ondernemen.

Het project Jeugd in beweging maakt vooralsnog geen swingende indruk. Wellicht moet de oorzaak hiervan gezocht worden in het feit dat er te veel bestuurders zijn betrokken bij de organisatie.

De nadere uitwerking inzake het voorstel over de bewegingsconsulenten wachtte mevrouw Mulder met grote belangstelling af.

Hoewel de staatssecretaris van OCW het belang van vakleerkrachten lichamelijke opvoeding in het basisonderwijs onderschrijft en zij mogelijkheden ziet tot herinvoering, maakt zij een en ander wel afhankelijk van een aantal ontwikkelingen die vooralsnog echter geen zicht geven op een adequate oplossing. Haar toezegging om in de loop van 1997 te komen met een aantal scenario's, is dan ook te vrijblijvend. Over de noodzaak tot herinvoering van vakleerkrachten, te beginnen in de bovenbouw, bestaat in de Kamer geen verschil van inzicht. Derhalve herhaalde mevrouw Mulder het door haar in eerdergenoemd algemeen overleg gedane verzoek om nog voor de begrotingsbehandeling te komen met een stappenplan terzake, inclusief financiële consequenties. Al het politiek gestuntel ten spijt, zal dan ook voor de KVLO duidelijk worden waar de verschillende politieke partijen hun prioriteiten leggen.

Het is gewenst om nog deze kabinetsperiode een eerste aanzet te geven voor de zo nodige herstructurering van de sportopleidingen die overigens verder zou moeten gaan dan alleen de vrijblijvende samenwerking en afstemming, zoals door de heer Rijkstra bepleit.

Mevrouw Mulder sloot zich aan bij de opmerkingen en vragen van mevrouw Sterk over Ouderen in beweging.

Waar de identiteitsgebonden organisaties in eerste instantie het initiatief hebben genomen met betrekking tot tolerantie en fair play in de sport, moest mevrouw Mulder tot haar verbazing en spijt constateren dat nu NOC*NSF dit initiatief heeft overgenomen, genoemde organisaties er verder niet meer bij betrokken worden vanwege statutaire bepalingen. Het zou in haar ogen een verkeerd signaal zijn als de machtspositie van NOC*NSF in dit opzicht voor hen belemmerend gaat werken.

De heer **Rijkstra** (VVD) wees op het grote belang van het aanstellen van vakleerkrachten lichamelijke opvoeding in het basisonderwijs en refereerde in dit verband met instemming aan de uitspraak van staatssecretaris Netelenbos tijdens het onlangs gehouden congres van de Landelijke contactraad in Maastricht, dat zij veel mogelijkheden ziet in het aanstellen van vakleerkrachten in het kader van de groeps-grootteverkleining. Bovendien is er een brief uitgegaan van de KVLO richting de 8500 scholen omtrent de mogelijkheden op dat punt. Tijdens genoemd congres is eveneens een plan voor bewegingsconsulenten gelanceerd, hetgeen inhoudt dat gemeenten consulenten aanstellen die scholen kunnen adviseren over lichamelijke opvoeding en naschoolse sportactiviteiten. Voor de VVD-fractie blijft de kwaliteit van de te geven lessen nadrukkelijk van belang. Door op dit punt eisen te stellen aan de opleiding

tot leraar basisonderwijs kan de kwaliteit van het vak lichamelijke opvoeding veilig worden gesteld. Daartoe zal het programma op de PABO's wel van voldoende zwaarte dienen te zijn. Indien dat niet het geval is, kan middels het post-HBO-traject het vereiste niveau alsnog wel bereikt worden. De heer Rijpstra verzocht de staatssecretaris van OCW om zich ervoor te beijveren dat in het periodiek overleg met VNG, besturen-organisaties en ouderenorganisaties tot zodanige afspraken wordt gekomen dat de inzet van genoemde vakleerkrachten de komende vijf jaar sterk wordt bevorderd. Wanneer het lukt om vanaf nu elk jaar 5% extra vakleerkrachten aan te stellen, resulteert dat na vijf jaar in een percentage van omstreeks 80.

De heer Rijpstra constateerde dat er nauwelijks sprake is van enige afstemming tussen de verscheidene opleidingen in het kader van sport en bewegen, zoals CIOS, de academie voor lichamelijke opvoeding en de bondsopleidingen. Nauwere samenwerking op dit punt is dan ook bitter noodzakelijk en zou op termijn wellicht kunnen leiden tot de oprichting van één Nederlands instituut voor opleidingen sport en bewegen. Gedacht kan daarbij worden aan de manier waarop de opleidingen verpleging en verzorging worden geherstructureerd. Zijn beide staatssecretarissen bereid de mogelijkheden terzake te onderzoeken, waarbij ook de rol van de sportscholen niet onbelicht blijft?

Gelet op het belang om de opleiding sportgeneeskunde op het gewenste niveau te brengen verzocht de heer Rijpstra de bewindslieden van VWS om zo spoedig mogelijk na ommekomst van het desbetreffende TNO-rapport met een reactie te komen.

Verder was de heer Rijpstra benieuwd te horen of er inmiddels zicht is op meer middelen voor het project Jeugd in beweging dan de huidige en of in het bijzonder de staatssecretaris van OCW mogelijkheden ziet het desbetreffende fonds extra te voeden. Bij het stimuleren van met name jongeren om meer aan sport en beweging te doen, mag ook de participatie van de zorgverzekeraars niet ontbreken. Wanneer meer mensen gaan sporten en bewegen, gecombineerd met onder meer een adequate medisch-preventieve begeleiding door goed opgeleid kader, zal dat de winst qua gezondheid en dus ook in financieel opzicht uiteindelijk alleen maar vergroten. Is de staatssecretaris bereid nader met de zorgverzekeraars te overleggen over hun rol bij het project Jeugd in beweging?

De nog steeds stijgende lastendruk voor sportverenigingen blijft een punt van zorg. Is er al iets concreets te melden over nadere maatregelen op dit punt?

Een van de onderdelen van sportinclusief denken zou naar de mening van de VVD-fractie moeten zijn dat elk departement bij regelgeving die het opstelt, voortaan nagaat wat de consequenties van die regelgeving zijn voor sportverenigingen.

Gelet op het afnemend aantal vrijwilligers ook binnen sportverenigingen, deed de heer Rijpstra een beroep op beide staatssecretarissen om gezamenlijk een campagne op te zetten om jongeren van vijftien jaar en ouder meer te betrekken bij het vrijwilligerswerk in het kader van sport, kerk, zorg etc.

Wat betreft de implementatie van de sportnota is vooral van belang de wijze waarop de mensen in de breedte bereikt kunnen worden. Hoe wordt bijvoorbeeld ingespeeld op de verschillende behoeften van ouderen en gehandicapten op het gebied van de sport? Belangrijk is wat sportverenigingen hun te bieden hebben, hetgeen in feite ook raakt aan het fenomeen van de veranderende sportvereniging. Verder zou via het samenwerkingsverband van 45 kruiswerk- en thuiswerkorganisaties, dat 2 miljoen deuren en derhalve 5,8 miljoen mensen bereikt, gewezen kunnen worden op het grote belang van bewegen en sporten.

De heer Rijpstra vroeg ten slotte om een stappenplan inclusief prioriteiten en uitvoeringstermijnen en achtte het met name gelet op de

naderende verkiezingen dienstig om in april reeds te kunnen beschikken over een eerste rapportage terzake.

De heer **Fermina** (D66) ging allereerst in op de opmerking van de staatssecretaris van VWS in het algemeen overleg van 12 maart jl., dat de oorzaak van het feit dat weinig vrouwen deel uitmaken van besturen van sportorganisaties en -verenigingen eerder is gelegen in externe factoren dan in interne onwil en dat in die zin VWS hierin slechts een stimulerende en faciliterende rol heeft. Hij gaf te kennen genoemde rol toch wat actiever ingevuld te willen zien. Er zijn genoeg vrouwen die dergelijk bestuurlijk werk graag willen doen, maar dan is het wel van belang ze te bereiken.

Verder drong de heer Fermina aan op het zo spoedig mogelijk vinden van een oplossing voor de nog steeds voortdurende problemen ten aanzien van het vervoer van gehandicapten van en naar sport-accommodaties.

In de sportnota wordt nog onvoldoende blijk gegeven van de betrokkenheid van alle departementen bij het sportbeleid. De concrete activiteiten inclusief de financiële bijdragen van de verschillende departementen moeten meer zichtbaar worden.

De heer Fermina achtte het essentieel dat bij sportevenementen van zowel internationaal als nationaal niveau de coördinerende taken door de rijksoverheid i.c. het departement van VWS worden verricht.

Het mag als winst worden beschouwd dat in het onlangs totstandgekomen Verdrag van Amsterdam een zinsnede is opgenomen over het belang van sport voor een gezonde Europese samenleving. Met het in de toekomst in de praktijk brengen hiervan, zullen uiteraard extra middelen zijn gemoeid. Kan de staatssecretaris hierover al iets naders melden?

Lokale sportverenigingen hebben het moeilijk. Behalve problemen met het vinden van kaders en vrijwilligers zijn er ook hindernissen ten gevolge van maatregelen en beleid vanwege de overheid, zoals op het gebied van milieu, OZB, drank- en horecawetgeving en Arbo-voorzieningen. Is de staatssecretaris al gestart met het in kaart brengen van de extra lasten waarmee genoemde sportverenigingen worden geconfronteerd en welke vormen van overleg heeft zij met haar collega Vermeend hierover? De D66-fractie is in ieder geval geen voorstander van een ontwikkeling zoals die zich thans kennelijk voordoet, aangezien die een aanslag betekent op met name de amateursport en tevens een miskennis inhoudt van het sociale belang van de lokale sportverenigingen en van de belangeloze inzet van vele duizenden vrijwilligers.

Met betrekking tot de kantine-regeling was de heer Fermina voorstander van een zodanige aanpassing dat een belastingplicht voor kantine-exploitatie wordt voorkomen.

Verder pleitte hij voor het verbeteren van de toegankelijkheid van sportvoorzieningen voor ouderen en voor het wegnemen van de huidige belemmeringen op dit punt.

Waar de georganiseerde sport een groot goed is in de samenleving, onderschreef de heer Fermina namens zijn fractie de preventieve, positieve werking van sport.

Van het nut en de noodzaak om meer vakleerkrachten lichamelijke opvoeding in het basisonderwijs aan te stellen, is ook de fractie van D66 overtuigd. Vraag is wel hoe en wanneer de staatssecretaris van OCW concrete invulling aan een en ander gaat geven.

De heer Fermina onderschreef het belang van het instellen van een krachtig expertisecentrum sport- en bewegingsstimulering dat gemakkelijk toegankelijk is voor gemeenten, sportbonden en andere sportorganisaties. Het centrum, waarin in ieder geval NOC*NSF vertegenwoordigd is, moet de kennis, ervaring en gegevens over sport- en bewegingsstimulering bundelen.

De fractie van D66 hecht grote waarde aan een samenhangend en integraal sportbeleid, waarbij er op dit terrein ook aandacht is voor diverse activiteiten van scholen en sportverenigingen, mede in relatie tot de buurtgerichte aanpak.

Het antwoord van de bewindslieden

De **staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport** onderschreef als zodanig het algemene streven van deze commissie om nog meer vaart te maken met het sportbeleid zoals dat in de onderhavige nota is omschreven, doch zij wilde tegelijkertijd het beeld wegnemen als zou er een vertraging in het proces zijn opgetreden. Beseft moet worden dat de nota veel overhoop heeft gehaald en ontwikkelingen in gang heeft gezet die bijna niet te overzien zijn, ook niet voor Kamerleden die zich daarmee met grote betrokkenheid bezighouden. Waar de Kamer naar aanleiding van de nota met zoveel extra wensen voor verdere impulsen komt, ging de staatssecretaris ervan uit dat dit in de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen zal resulteren in stevige paragrafen over de sport, inclusief financiële vertalingen. Vanaf volgend jaar kan dit dan als basis dienen voor onder meer een verdere substantiële vergroting van de financiële mogelijkheden aangaande het sportbeleid.

In haar hoedanigheid van coördinerend bewindspersoon voor de sport benadrukte de staatssecretaris dat, gelet op de integrale aanpak en het sportinclusief denken, er ten aanzien van de totstandkoming en verdere implementatie van de nota sprake is van een samenspel tussen VWS en andere betrokken departementen. De resultaten die zijn bereikt na het vorige algemeen overleg van 12 maart jl. zijn tevens de sporen van een slagvaardige interdepartementale samenwerking. In het kader van het Nijkerkberaad worden op een breed terrein bruggen geslagen tussen de rijksoverheid, de provinciale en lokale overheden en de sportwereld zelf. Verder wees de staatssecretaris op het veelvuldige overleg dat zij met de staatssecretaris van OCW voert over de relatie tussen lichamelijke opvoeding op school en sport, hetwelk zelfs extra impulsen heeft opgeleverd ten aanzien van Jeugd in beweging. Met collega Melkert zijn forse stappen gezet ten aanzien van de inzet van Melkertbanen in de sport, hetgeen heeft geresulteerd in een brief terzake aan 79 gemeenten. Bovendien is door VWS met de gezondheidsbeschermingssector overlegd over de gevolgen van de drank- en horecawetgeving, hetgeen heeft geleid tot een versoepeling van de interpretatie zoals die bestond, dit ter ontlasting van de vrijwilligers. Daarnaast heeft VWS samen met Algemene Zaken en Buitenlandse Zaken met succes hard geknokt voor het opnemen van een passage over de sport in het Verdrag van Amsterdam, die in feite een internationale erkenning inhoudt van de maatschappelijke betekenis van sport en die tevens een basis legt voor het democratisch functioneren van sportorganisaties in de Europese lidstaten als officiële gesprekspartners met de verschillende overheden. Verder wees de staatssecretaris op het overleg dat nog steeds plaatsvindt over de sportmedische ontwikkelingen en over het bovenregionaal vervoer in het kader van de WVG.

Hoewel het Nijkerkberaad niet gezien mag worden als de panacee, is het wel een middel om de territoriumdrift bij alle partners om te zetten in een partnership. Overigens is er ook los van het Nijkerkberaad sprake van een voortdurende dialoog tussen die partners. Het Nijkerkberaad zal dan ook niet overleggen vanwege het overleggen; het vindt plaats om met elkaar de gezamenlijke aanpak te inventariseren en te definiëren om vervolgens tot een taakverdeling te komen. Een van de onderwerpen die zich op dit ogenblik aandienen, is de totale infrastructuur van de sport in al haar verschijningsmogelijkheden, van de inkleuring van de ondersteuning van vrijwilligers tot en met het verder democratiseren van de sportwereld. In dit kader is een belangrijk instrument het strategisch

project infrastructuur. De algemene ledenvergadering van NOC*NSF heeft onlangs goedkeuring gegeven aan het ten uitvoer brengen van dit project dat tevens is gelardeerd met een plan van aanpak en een stappenplan die mede het kader zullen vormen van het plan van aanpak van het kabinet.

Een andere prioriteit is de breedtesportnota, omdat de breedtesport mede het sociale cement van de samenleving is.

Om meer grip te krijgen op het aspect van kwaliteit in sport is een kwaliteitsimpulsonderzoek gehouden. De rapportage daarvan kan nog voor de zomervakantie worden verwacht.

De staatssecretaris prees de identiteitsgebonden organisaties voor de wijze waarop ze steeds het voortouw hebben genomen en nieuwe impulsen hebben gegeven in de discussie over de normen en waarden in de sport. Op het in april gepresenteerde actieplan Sport, tolerantie en fair play is erg veel respons gekomen. Inmiddels is gekozen voor een klein slagvaardig bestuur van de nieuwe organisatie Sport, tolerantie en fair play Nederland. In dat bestuur zullen participeren twee leden uit de stuurgroep Sport, tolerantie en fair play, een onafhankelijk voorzitter, een lid in verband met het lidmaatschap van de internationale koepelorganisaties van sport, tolerantie en fair play, en twee leden van NOC*NSF van wie een afkomstig uit de levensbeschouwelijke koepels.

Wat betreft het eerdergenoemde plan van aanpak in verband met de voorliggende sportnota zegde de staatssecretaris toe om aan het eind van dit jaar de agenda van het stappenplan, inclusief tijdpad, bij de uitwerking van de nota over de sportinfrastructuur aan de Kamer te zullen zenden. Bovendien zal, gelet op de vergevorderde voorbereidingen, op zeer korte termijn overgegaan worden tot de instelling van een gestructureerd afstemmingsoverleg met de andere departementen.

Bij de opzet van Jeugd in beweging is gekozen voor het eerst organiseren van regionale bijeenkomsten om onder meer de behoeften aan ondersteuning in het kader van JIB te inventariseren. Door die aanpak kunnen nu de vruchten worden geplukt, in de zin dat inmiddels in hoog tempo projecten kunnen worden gehonoreerd en uitgezet. In de projectgroep is afgesproken dat elk jaar een werkplan wordt voorgelegd. Wat betreft 1998 zal dat in oktober 1997 gebeuren. De staatssecretaris zegde toe de Kamer jaarlijks te informeren over de verdere voortgang.

Op dit moment zitten er in het kader van Jeugd in beweging ongeveer twintig nieuwe projecten in de pijplijn, waaronder de zes pilotprojecten inzake bewegingsconsulenten op lokaal niveau. Bij de eerste aanzet van die pilotprojecten is gekozen voor Jeugd in beweging omdat ze zo goed aansluiten bij de doelstellingen ervan. Daarmee is overigens niet gezegd dat ze per definitie en automatisch ook in de verdere toekomst vanuit JIB-middelen zullen worden gefinancierd. Het is de bedoeling om eerst kennis en ervaring op te doen om vervolgens een daartoe geëigend financieringskader te vinden.

De staatssecretaris onderstreepte het belang van regelmatig en verantwoord bewegen voor de gezondheid en de kwaliteit van leven van ouderen. Er is dan ook besloten om het aspect «bewegen, preventie en ouderen» onder te brengen in het totale preventieprogramma dat binnenkort door ZON zal worden gestart. Voor de doelgroep ouderen is in dat verband een bedrag van 1,5 mln. op jaarbasis aan het preventiebudget van ZON toegevoegd. In een vijfjarig totaalprogramma dat gericht is op ouderen, is bewegen een van de aandachtsvelden. Ten aanzien hiervan is aan ZON gevraagd zo snel mogelijk een werkgroep in te stellen die zal bestaan uit onder meer vertegenwoordigers van de begeleidingscommissie NIB, CSO, TNO en VWS. Doel is om gezamenlijk een passend bewegingsaanbod voor ouderen te realiseren. In genoemd actieprogramma zullen de implementatie van bestaande bewegingsprogramma's, de ontwikkeling van nieuwe bewegingsmodules voor met name 75-plussers en een evaluatie plus effectenonderzoek aan bod komen.

Het project Meer bewegen voor ouderen maakt onderdeel uit van de LOSB en is afgestemd met de activiteiten van sportorganisaties zoals Senioren in de sportvereniging. In het kader van de LOSB waarin genoemd project dus participeert, is overigens een bedrag van ongeveer f 750 000 beschikbaar gesteld voor diverse ouderenprojecten. Verder zal, zoals het er nu naar uitziet, in de herfst van dit jaar een televisieprogramma voor ouderen uitgezonden worden, getiteld «Niet van gisteren», waarin veel aandacht wordt besteed aan lichaamsbeweging. Daar het zich laat aanzien dat het voor de initiatiefnemers moeilijk is om het programma ook op de lange termijn bedrijfseconomisch te laten doorgaan, zal continuering afhankelijk zijn van de bereidheid van de inhoudelijke participanten en de sponsors om financieel bij te dragen. Op grond van het haalbaarheidsonderzoek dat de staatssecretaris zelf had laten verrichten, was zij van oordeel dat een exploitatiesubsidie voor genoemd programma onnodig en ongewenst is. Wel is zij bereid de betrokken non-profitorganisaties te faciliteren voor het leveren van inhoudelijke bijdragen aan het televisieprogramma.

Vervolgens refereerde de staatssecretaris aan de in de sportnota en in de schriftelijke beantwoording genoemde optie van projectfinanciering van de sportbonden. Zij was ten principale van oordeel dat een sportorganisatie wel financieel gesteund mag worden in haar bestaan, doch alleen gekoppeld aan wat die organisatie daadwerkelijk doet. Overigens lag het niet in de bedoeling om het totale bedrag ten behoeve van de sportorganisaties te realloceren, maar slechts een deel ervan. Aangezien inmiddels door de 5 mln. extra de mogelijkheid bestaat om hiervan middelen voor projecten te bestemmen, is de directe noodzaak en urgentie voor eerdergenoemde optie niet meer zo groot, hoewel die op zichzelf wel bespreekbaar blijft.

In het najaar zal in de Kamer worden gesproken over de voorgestelde wijzigingen van de drank- en horecawetgeving. Een van de uitgangspunten daarbij is om te proberen het drankgebruik onder jongeren terug te dringen. Ten aanzien van het aanvankelijke voornemen om iedere bestuurder een diploma sociale hygiëne te doen laten halen en deze steeds aanwezig te laten zijn in de sportkantines, hetgeen terecht is aangemerkt als iets wat zou leiden tot een geweldige belasting van de clubs, is inmiddels een versoepeling voorgesteld, onder handhaving overigens van de regels conform de code voor sociale hygiëne.

Vervolgens ging de staatssecretaris in op de suggestie van de heer Rijpstra over de participatie van zorgverzekeraars. Gisteren heeft NOC*NSF in een overleg met een rijke schakering van zorgverzekeraars gevraagd naar hun bereidheid om sportmedische behandelingen in een basispakket onder te brengen. Niet alleen op grond van marketing-technische overwegingen maar ook om verzekeringstechnische redenen bleken zij daarin problemen te zien, onder meer waar het gaat om het vaststellen van een kostendekkende premie voor individuele preventieve vergoedingen. Hoewel de verzekeraars niet verplicht kunnen worden om bepaalde bedragen te doneren ten behoeve van bijvoorbeeld JIB, zal vanuit de overheid overigens wel degelijk geprobeerd worden om met hen op dit punt in gesprek te blijven.

In een algemeen overleg dat na het reces zal plaatsvinden zal nader worden ingegaan op de belangrijke ondersteunende rol van de vrijwilligers. De staatssecretaris deelde de opvatting dat zij de kurk vormen waarop de sportorganisaties in feite drijven. Ook in het Nijkerkberaad wordt aandacht besteed aan de vraag op welke wijze nieuwe vrijwilligers gerekruteerd kunnen worden en op welke manier ook jongeren betrokken kunnen worden bij het bestuurlijk werk van sportorganisaties.

In het overleg over het bovenregionaal WVG-vervoer is de positie van de gehandicapte sporters nadrukkelijk aan de orde. Zodra een oplossing is gevonden, zal de Kamer daarover worden geïnformeerd.

Bij het TNO is een onderzoek gaande naar de behoefte aan een

opleiding tot sportarts. Na ommekomst van het eindrapport dat naar verwachting in oktober gereed is, zal ook dit de Kamer bereiken.

In het overleg dat de staatssecretaris inmiddels met de LOSB heeft gehad, is naar voren gekomen dat er een verschil was in perceptie van wat er in de afgelopen jaren is gebeurd. Gezamenlijk is de conclusie getrokken dat er weliswaar sprake is geweest van voortdurend informeel overleg maar dat er te weinig is gedaan aan dossiervorming. Ten slotte kon de staatssecretaris nog mededelen dat, uiteraard onder voorbehoud van de goedkeuring door GS, de heer Relus ter Beek als voorzitter zal fungeren van de werkgroep die het reorganisatieproces van de LOSB zal begeleiden.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen wees er allereerst op dat door de forse schaalverschillen binnen de 8000 scholen voor primair onderwijs in Nederland, de sturing van dit onderwijs ook waar het gaat om de aanstelling van vakleerkrachten voor de bovenbouw nogal complex is. In feite vraagt dit ook om het zoeken naar oplossingen op maat onder voorwaarde van verantwoord en kwalitatief goed onderwijs. Bij dat zoeken naar oplossingen op maat is het van belang om het gehele onderwijsveld mee te krijgen. Daarbij ging het volgens de staatssecretaris niet aan om zoals de werkgroep Jeugd in beweging in haar brief doet, het onderwijs belerend toe te spreken waar het gaat om de importantie van het bewegingsonderwijs. Zij zag veel meer heil in het traject van overtuigen en vertrouwen wekken, ofwel de aanpak via de scenario's, waarbij uiteindelijk de keuze ligt bij het autonome schoolbestuur. In het kader van de klassenverkleining is het de bedoeling dat er dit jaar voor een bedrag van 270 mln. aan een eerste stap wordt gezet. Verder ligt het in het voornemen twee vervolgstappen te zetten, hetgeen is «gestald» in het regeerakkoord. Beseft moet wel worden dat er geen extra middelen beschikbaar zijn voor een regeling van bovenaf ten behoeve van de aanstelling van genoemde vakleerkrachten. De staatssecretaris typeerde de aanpak van de KVLO in relatie tot de klassenverkleining dan ook als initiatiefrijk. Het ministerie heeft de scholen inmiddels een document over klassenverkleining toegezonden, inclusief het boekje van het procesmanagement primair onderwijs, getiteld «De eerste stap», waarin is aangekondigd dat de thema's vakdocent en klassenverkleining gematched kunnen worden. De nota over groeps-grootteverkleining en kwaliteit wordt deze zomer verder uitgewerkt en zal in september aan de Kamer worden voorgelegd. In het najaar zullen de scenario's beschikbaar zijn die dan aan de scholen kunnen worden voorgelegd. Uiteraard zullen deze scenario's ook met de onderwijspartners worden besproken. Per slot van rekening zijn zij degenen die een en ander moeten stimuleren en helpen uitvoeren.

Gelet op eerdergenoemde schaalverschillen binnen het basisonderwijs was de staatssecretaris geen voorstander van de suggestie van mevrouw Sterk om de PABO-docent voortaan de bevoegdheid voor bewegingslessen in de bovenbouw te onthouden. Van belang is wel dat op de PABO's goed bewegingsonderwijs wordt gegeven en dat de onderlinge opleidingsniveauverschillen op dat punt niet te groot zijn.

Op het gebied van sportonderwijs en bewegingsonderwijs is een verdere afstemming tussen MBO, HBO, ALO en bondsopleidingen zeer wel mogelijk en wenselijk, met name om doorgroeimogelijkheden te bewerkstelligen, doch die afstemming mag niet een verlaging inhouden van de functie-eisen voor het onderwijs als zodanig. Het is de bedoeling de Kamer schriftelijk te informeren zodra er meer helderheid is over de verdere aanpak op dit punt.

Waar het zwemonderwijs naar de gemeenten is gedecentraliseerd, is het aan hen om dit onderwijs te organiseren. De staatssecretaris voelde er dan ook niets voor om de kerndoelen in het basisonderwijs uit te breiden met zwemondericht. Voorkomen moet worden dat met een kanon op een

mug wordt geschoten. Dat neemt niet weg dat hoewel het overgrote deel van de kinderen wel kan zwemmen, extra aandacht moet worden besteed aan hen die dat nog niet kunnen. De gemeenten zullen daarop ook moeten worden aangesproken. De vinger moet wat dat betreft aan de pols worden gehouden. Overigens wordt in dit opzicht al progressie geboekt. Zo neemt het aantal kinderen met een zwemdiploma in de grote steden toe vergeleken met de rest van het land.

Over het bewegingsonderwijs in relatie tot de beroepsopleidingen zijn reeds afspraken gemaakt door de minister van OCW. Daarnaast vindt over dit onderwerp nog steeds overleg plaats met het beroepsonderwijs, waarbij met name aandachtig gekeken wordt naar de ergonomische aspecten van bewegen. Het is van belang de betrokken instellingen te overtuigen van de noodzaak van goed bewegingsonderwijs, waarbij overigens ook de inzet van de landelijke organen nodig is. De Kamer zal over de verdere voortgang op dit punt geïnformeerd worden.

Ten behoeve van de bewegingsconsulenten is door het ministerie van OCW voor een termijn van vier jaar een bedrag beschikbaar gesteld van 1,2 mln., zijnde dus 3 ton per jaar. Bovendien stelt de SLO voor genoemde termijn een bedrag van 1 mln. ter beschikking. Extra middelen voor dit doel bovenop die 2,2 mln. zijn echter niet voorhanden binnen de OCW-begroting.

De voorzitter van de commissie,
Van Nieuwenhoven

De griffier van de commissie,
Teunissen